

N:o 42.

Ank. till Riksd. kansli den 23 mars 1900, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar om anslag för sjökommunikationer.

(R. A.)

1:o.

Med bifall till Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen till 1898 års Riksdag derom gjorda framställning har Riksdagen till bestridande af kostnaderna för upprensning å de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari 1898 uppgifna platser af inomskärsfarled mellan Marstrand och Lysekil samt mellan Hunnebostrand och Fjellbacka beviljat ett anslag af 404,440 kronor, deraf Riksdagen på extra stat anvisat för år 1899 ett belopp af 150,000 kronor och för år 1900 ett belopp af 200,000 kronor.

Upprensning af inomskärsfarled vid bohusslänska kusten.

Kongl. Maj:t har nu i den till Riksdagen den 15 sistlidne januari aflåtna statsverkspropositionen under sjette hufvudtiteln föreslagit Riksdagen att af förenämnda anslag på extra stat för år 1901 anvisa återstående erforderliga beloppet 31,000 kronor.

Enligt hvad af det i ärendet förda statsrådsprotokollet inhemtas, har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 14 oktober 1899 anfört, att enligt de om utförandet af ifrågavarande upprensningsarbeten afslutade kontrakt sammanlagda entreprenadsumman utgjorde 363,000 kronor, samt att, då kontrollkostnader m. m. enligt styrel-

sens åsigt beräknades medföra en utgift af 18,000 kronor, sålunda skulle för hela arbetet erfordras ett belopp af 381,000 kronor.

Af det utaf Riksdagen för ifrågavarande ändamål beviljade anslaget, 404,440 kronor, återstår ett ännu ej anvisadt belopp af 54,440 kronor. För upprensningsarbetenas utförande samt kontrollkostnader m. m. erfordras, såsom nyss meddelats, 381,000 kronor eller utöfver hvad redan anvisats ett belopp af 31,000 kronor, hvadan å det beviljade anslaget uppstår en besparing af 23,440 kronor.

Utskottet hemställer,

att Kongl. Maj:ts förevarande framställning må af Riksdagen bifallas.

2:o.

*Utvidgning af
segelrännan
genom
Kalmar sund.**

Vidare har Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen föreslagit Riksdagen att, under förbehåll att det i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 13 januari 1900 angifna, af stadsfullmäktige i Kalmar gjorda åtagande behörigen fullgöres, till bestridande af kostnaderna för utvidgning af segelrännan genom Kalmar sund från 60 till 80 meters bottenbredd på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 80,000 kronor.

Till åberopade statsrådsprotokollet har föredragande departementschefen till en början erinrat om följande förhållanden.

Sedan Kongl. Maj:t i statsverkspropositionen till 1897 års Riksdag föreslagit Riksdagen att, under förbehåll att de i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 14 januari 1897 omförmälda, af stadsfullmäktige i Kalmar enligt beslut den 4 december 1896 gjorda åtaganden behörigen fullgjordes, till bestridande af kostnaderna för upprensning af en segelränna genom Kalmar sund, bevilja ett anslag af 405,000 kronor och deraf på extra stat för år 1898 anvisa ett belopp af 202,500 kronor, meddelade Riksdagen i skrifvelse den 30 april 1897, att Riksdagen bifallit denna Kongl. Maj:ts framställning.

Jemlikt sitt förenämnda beslut af den 4 december 1896 åtog sig stadsfullmäktige i Kalmar, bland annat, att till upplagsplats för grus och sten m. m., som ur rännan upptoges, kostnadsfritt upplåta Skallöarna eller annan plats, såvida kostnaderna för mudders, grus och stens transport dit och uppläggning derstädes derigenom ej fördrades.

Genom nådigt bref den 14 maj 1897 fann Kongl. Maj:t godt ej mindre fastställa för ofvannämnda arbete upprättad plan, upptagande uppmuddring af en ränna till 6 meters djup under lägsta vattenytan med 60 meters bottenbredd, än äfven uppdraga åt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen att föranstalta om utförande å entreprenad af ifrågavarande arbete enligt den derför fastställda planen för en kostnad af högst 405,000 kronor.

Uti skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 20 december 1897 anmälde väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, att styrelsen afslutat entreprenadkontrakt om arbetet, hvarigenom kostnaden för detsammias verkställande skulle utgå med en summa af 225,000 kronor. Då emellertid för kontroll- och besigtningsskostnader m. m. äfvensom för sannolikt erforderliga smärre efterrensningsarbeten, utöfver hvad arbetsplanen angåfve, erfordrades medel, hvilka icke syntes styrelsen böra upptagas till mindre än 75,000 kronor, kunde kostnaden för hela arbetet beräknas till 300,000 kronor.

På Kongl. Maj:ts derom gjorda framställning anvisade 1898 års Riksdag af det till bestridande af kostnaderna för upprensning af en segelränna genom Kalmar sund beviljade anslag å 405,000 kronor på extra stat för år 1899 återstående erforderliga beloppet 97,500 kronor.

Enligt hvad departementschefen vidare anfört, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 20 april 1899 meddelat, att, då det under arbetets gång utrönt, att strömmen i Kalmar sund vore synnerligen stark samt stundom kunde uppgå ända till 6 knop och deraf kunde befaras manöversvårigheter, synnerligast vid möten under ogynsamma väderleksförhållanden för de största fartyg, som skulle komma att begagna den rensade delen, under år 1898 undersökningar företagits i syfte att beräkna kostnaden för farledens uppmuddring till 80 meters bottenbredd, hvarigenom nämnda olägenheter skulle kunna undvikas. Dessa undersökningar hade visat, att under förutsättning af arbetets utförande efter sådan plan, i stället för den redan fastställda, kostnaden för den bredare farleden skulle kunna hållas inom det belopp, som vid anslagets anvisande beräknats för den smalare leden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hade i sin skrifvelse åberopat en dervid fogad skrift, deruti entreprenören för upprensningsarbetet, kaptenen C. G. Borgström erbjudit sig att verkställa den ifrågasatta utvidgningen af segelrännan från 60 till 80 meters bottenbredd och 6 meters djup under lägsta vattenytan för ett belopp af 95,000 kronor, under förutsättning att rännan finge förläggas i enlighet med en af honom upprättad planritning;

att arbetet med rännans tillökning i bredd finge företagas i samband med pågående rensningsarbete; att den 80 meter breda rännan i sin helhet skulle vara färdig till slutet af år 1900; samt att allt under åren 1899 och 1900 upptaget mudder, grus och sten finge från pråmarna direkt stjälpas i sjön å närliggande större vattendjup såsom å området mellan Krongrundet och Skallöarne samt å området strax söder om Skansgrundet, utan att något särskildt skydd därför anordnades. Skulle ej sådan direkt stjälpning å djupare vatten kunna beviljas, förklarade kaptenen Borgström sig vilja åtaga sig att, för ett tillskott i ofvan nämnda summa af 30,000 kronor och med vilkor att arbetstiden utsträcktes till den 1 augusti 1901, lossa allt, för sagda tillökning af segelrännans bredd upptaget mudder, grus och sten å till honom kostnadsfritt upplåten plats, som Kalmar stad, i enlighet med upprättadt kontrakt mellan väg- och vattenbyggnadsstyrelsen och staden, vore skyldig för ändamålet upplåta, under förbindelse för Borgström att medelst skyddsvallar eller murar så omgärda och begränsa upplaget, att ej något af den upplagda massan genom ras eller genom vågsvall kunde föras ned i Kalmar sund.

Med anledning af det utaf kaptenen Borgström sålunda gjorda erbjudande hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen infordrat yttrande i ämnet af kontrollanten vid upprensingsarbetet, majoren m. m. L. Broomé och anhållit om utlåtande af lotsstyrelsen.

Major Broomé hade i frågan yttrat, bland annat, att, enligt det för segelrännans utvidgning upprättade förslaget, farledens plana läge skulle i så måtto förändras, att farleden vid sin norra ändpunkt vid Krongrundet skulle erhålla ett något östligare och vid sin södra ändpunkt vid Holmströmsgrundet ett något vestligare läge än enligt den gillade planen. Denna ändring vore uteslutande betingad ur kostnadssynpunkt, i det att dels Prestörgrundet i farledens södra del hindrade en parallelförflyttning åt öster, dels Mellgrundet hindrade en sådan åt vester, derest icke kostnaderna skulle blifva allt för betydliga, och borde därför det föreslagna läget ur denna synpunkt vara det lämpligaste.

Angående det af kaptenen Borgström begärda priset förefunnes visserligen den ansenliga skilnaden af 30,000 kronor mellan alternativet att få stjelpa muddret direkt från pråmarna i sjön utan att något särskildt skydd därför anordnades och alternativet att upplägga muddret i land och begränsa det med skyddsvallar eller murar; men, torde, med fästadt afseende på den stora hastighet, med hvilken vattnet i Kalmar sund under

olika vindar rörde sig, och de utredningar, som tidigare i samma syfte verkstälts, det icke vara möjligt att utan något som helst skydd utsläppa muddret, åtminstone i de trängre och närmare Kalmar stad belägna delarna af Kalmar sund. Endast det senare alternativet borde därför tagas under ompröfning, och skulle kostnaden dervid uppgå till 125,000 kronor. Kaptenen Borgström hade beräknat utvidgningens kubikmassa till 33,700 kubikmeter, och utgjorde sagda pris i medeltal 3 kronor 71 öre för kubikmeter, hvilket pris med 79 öre för kubikmeter understege det i gillade förslaget för Mellgrundet beräknade. Då dervid icke beräknats något tillägg för tillsyn eller redskaps slitning m. m., vore mot det begärda priset ej något att erinra.

Af lotsstyrelsen hade i dess yttrande anförts, att bottenbreddens ökning från 60 till 80 meter syntes i väsentlig mån betrygga navigeringen genom rännan, som derigenom komme att lemna tillräckligt utrymme till och med för större fartyg att passera hvarandra, en manöver, som under mörker eller dåliga väderleksförhållanden kunde vara förenad med mycken risk, derest rännan erhöle mindre dimensioner, synnerligast som strömsättningen ofta vore ganska betydlig. En sådan utvidgning af rännan komme dessutom i alla afseenden att underlätta fartygens såväl styrning som manövrering. Den angifna obetydliga förändringen uti rännans riktning kunde i intet afseende försvåra navigeringen eller utgöra något hinder för farledens ordnande med afseende å utprickning och belysning. Af samma skäl, som majoren Broomé anført, nemligen den i sundet rådande strömsättningen, ansåge styrelsen sig ej kunna tillåta, att uppsensadt grus och mudder stjelpes direkt i sjön, utan borde detta uppläggas på lämplig plats i land.

Styrelsen vore öfvertygad derom, att fördelarna med den ifrågasatta anordningen väl motsvarade den ökade kostnaden, och hade därför i den allmänna sjöfartens intresse tillstyrkt rännans upptagande till 80 meters bredd.

För egen del hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen uti sin ofvan omförmälda skrifvelse den 20 april 1899 framhållit, att det af kaptenen Borgström afgifna anbud att utföra arbetet till 1900 års utgång för 95,000 kronor, under förbehåll af att allt under åren 1899 och 1900 upptaget mudder, grus och sten finge från pråmarna direkt stjelpas i sjön å närliggande större vattendjup, ej borde föranleda vidare åtgärd, sedan lotsstyrelsen ej ansett sig kunna tillåta sådan afstjelpning af mudder m. m.

Styrelsen hade derefter anfört, att ett antagande af Borgströms alternativa anbud att för 125,000 kronor utföra arbetet skulle höja entreprenadsumman till 350,000 kronor eller till samma belopp, som af den näst Borgström billigaste anbudsgifvaren fordrats för en 60 meter bred ränna. Kontroll- och afsyningskostnader samt de för en ränna med sådan bredd som 80 meter jemförelsevis obetydliga efterarbetena, inberäknadt hvad som för sådant ändamål hittills utgifvits, kunde nu beräknas till 30,000 kronor. Således skulle för farled med 80 meters bottenbredd erfordras ett belopp af 380,000 kronor, hvilket belopp med 80,000 kronor öfverstege hvad Riksdagen hittills anvisat, men med 25,000 kronor understege det belopp, som af Riksdagen år 1897 anslagits för den smalare farleden. För att förenämnda summa 380,000 kronor skulle vara tillräcklig förutsattes dock, att Skallöarne eller annan plats, som Kalmar stad redan upplåtit till upplag för mudder från den 60 meter breda rännan, finge användas för uppläggning äfven af tillökningen i mudderkvantiteten, hvarför enligt styrelsens mening så mycket mindre hinder torde möta, som under år 1898 Skallöarne icke tagits i anspråk för hvad då uppmuddrats.

Det vore ej antagligt, att genom annan entreprenör tillökningen i arbetet skulle kunna utföras för lägre belopp än det, som fordrats af Borgström, hvilken hade fördelen af på platsen redan tillgänglig materiel och hvilken's afgifna anbud kunnat sättas till förenämnda siffra, bland annat, af den anledning, att exempelvis de jemförelsevis kostsamma doseringsmuddringarna förekomma endast en gång, derest tillökningen finge utföras samtidigt med det kontraherade arbetet.

På sätt lotsstyrelsen jemväl vitsordat, skulle den ifrågasatta upprensningen medföra en fördel för den allmänna sjöfarten och väl motsvara den ökade kostnaden, och hade på grund af allt, hvad sålunda förekommit, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om aflåtande af proposition till Riksdagen om anvisande å extra stat af ytterligare 80,000 kronor för upprensning af farledsrännan i Kalmar sund.

I afgifven promemoria hade chefen för flottans stab förklarar sig anse det af väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framställda förslag vara ur sjömilitär synpunkt välbetänkt, såsom egnadt att trygga de större pansarbåtarnes inom flottan framkomst genom denna viktiga farled, äfven om strömsättning eller andra orsaker skulle tillfälligtvis vålla lokala uppgrundningar i rännan.

Jemlikt beslut den 28 april 1899 — således nära slutet af då församlade riksdag — hade emellertid Kongl. Maj:t funnit denna styrelsens framställning icke till vidare åtgärd föranleda.

I skrifvelse till Kongl. Maj:t af den 14 oktober 1899 hade — yttrar departementschefen vidare — väg- och vattenbyggnadsstyrelsen å nyo anmält denna fråga, för den händelse att proposition till Riksdagen år 1900 skulle af Kongl. Maj:t pröfvas böra ega rum, och hade styrelsen dervid meddelat, att entreprenören, kaptenen Borgström förklarar sig vilja vidhålla sitt ofvan omförmälda anbud endast med den ändring, att tiden för arbetets fullbordande utsträcktes till utgången af år 1901.

I en sedermera afgifven promemoria hade chefen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, med erinran hurusom nämnda styrelse uti sin förberörda skrifvelse den 20 december 1897 förklarar, att för upprensingsarbetena i Kalmar sund skulle utöfver entreprenadsumman 225,000 kronor erfordras 75,000 kronor för smärre efterrensningsarbeten samt för kontroll och besigtningkostnader, meddelat, att i denna senare summa ingått kontroll- och besigtningkostnader med ett antaget belopp af kronor 18,000: — och för rensningsarbetena afsetts » 57,000: —

kronor 75,000: —

Omfattningen af rensningsarbetena vore naturligen svår att beräkna, men genom den öfversigt, som vunnes af lodningskartan öfver segelrännan, hade gjorts den beräkning, att nämnda belopp, 57,000 kronor, erfordrades dels för att efter arbetets utförande bortspränga sådana stenar, som hotade att nedrasa i segelleden, dels för att muddra kvarlemnade delar af grund, belägna vid kanten af den uppmuddrade rännan, hvartill måste läggas borttagande af sådana stenar, som genom strömmens kraft sannolikt snart efter uppmuddringen komme att blottas i sidodoserigarne och, då de ofta vore försedda med hvassa kanter, utgjorde en fara för navigerande fartyg. Genom utvidgning af segelleden med ej mindre än 20 meter, eller från 60 till 80 meter, skulle beredas sjöfarten en så väsentligen lättad navigering och ökad utrymme, att borttagande af kvarstående delar af grund och ofvannämnda genom strömmens utskärning blottade stenar efter rensningsarbetets utförande endast undantagsvis behöfde ifrågakomma. Med afseende härå vore för sagda rensningsarbeten af den uti styrelsens skrifvelse den 20 april 1899 beräknade summa af 30,000 kronor afsedt endast ett

belopp af	kronor	5,000: —
hvar emot kontrollkostnaderna under den förlängda arbets-		
tiden ökats till	»	25,000: —
		<hr/>
	kronor	30,000: —

Vidare hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Kalmar län med skrifvelse den 8 innevarande januari öfverlemnadt handlingar, utvisande, att stadsfullmäktige i Kalmar vid sammanträde den 27 december 1899 förbundit sig att till upplag för muddar m. m. från en segelränna genom Kalmar sund med 80 meters bottenbredd kostnadsfritt upplåta holmen Tjärhofvet, der hittills ur rännan upptagen muddar upplagts, eller annan plats, såvida kostnaderna för mudders och stens m. m. transport dit och uppläggning derstädes derigenom ej fördyrades, allt dock under förutsättning att nödigt stenskydd anlades för att förekomma mudders m. m. utspolning i sundet.

Slutligen hade kaptenen Borgström uti en till civildepartementet ingifven skrift förklaradt sig äfven vid nyss angifna formulering af medgifvandet rörande upplagsplats för muddar m. m. vidhålla sitt förut afgifna anbud att för ett belopp af 125,000 kronor verkställa arbetet med utvidgningen af segelrännan genom Kalmar sund från 60 till 80 meters bottenbredd.

För egen del har departementschefen yttrat följande:

Då väg- och vattenbyggnadsstyrelsens framställning i ärendet framkom först mot slutet af nästlidna års Riksdag, syntes det då ej lämpligt att till Riksdagen aflåta proposition i ämnet. Nu hade emellertid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen återupptagit frågan, och då hvad i ärendet blifvit anfördt otvetydigt gäfvade vid handen, att en upprensning af segelrännan genom Kalmar sund med en bottenbredd af 80 meter i stället för den i fastställda planen upptagna bottenbredd af 60 meter måste blifva för sjöfarten och ur sjömilitär synpunkt af betydelse, ansåge sig departementschefen ega giltig anledning att å nyo underställa ärendet Kongl. Maj:ts pröfning.

Dervid fäste departementschefen uppmärksamheten derå, att, såsom nyss äfven framhållits, det ifrågasatta utvidgningsarbetet komme att med hänsyn till kostnaderna ställa sig fördelaktigare, om arbetet finge utföras nu i sammanhang med den pågående upprensningen, än om detsamma skulle framdeles komma till utförande. På de af statens kontrollant och af myndigheterna anförda skäl ansåge departementschefen endast det af kaptenen Borgström afgifna högre anbudet om arbetets utförande för en

kostnadssumma af 125,000 kronor antagligt. Departementschefen erinrade, att Kongl. Maj:t, på derom gjord framställning, den 30 november 1899 medgifvit, att tiden, inom hvilken det nu pågående upprensningsarbetet af segelrännan genom Kalmar sund skulle vara fullbordadt, finge utsträckas till den 1 januari 1901. Då kaptenen Borgström förbundit sig att utföra det ifrågasatta utvidgningsarbetet till utgången af år 1901, komme således sistnämnda arbete att medföra endast ett års förlängning i tiden för hela arbetets fullbordande.

Då till täckande af kostnadssumman 125,000 kronor funnes, på sätt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen visat, af redan beviljade medel tillgängligt ett belopp af 45,000 kronor, erfordrades alltså ytterligare 80,000 kronor.

På grund af hvad till statsrådsprotokollet sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att, med bifall till Kongl. Maj:ts förevarande framställning Riksdagen, under förbehåll att det i statsrådsprotokollet öfver civilärenden den 13 januari 1900 angifna, af stadsfullmäktige i Kalmar vid sammanträde den 27 december 1899 gjorda åtagande behörigen fullgöres, må till bestridande af kostnaderna för utvidgning af segelrännan genom Kalmar sund från 60 till 80 meters bottenbredd på extra stat för år 1901 anvisa ett belopp af 80,000 kronor.

Stockholm den 23 mars 1900.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Rättelser.

I statsutskottets utlåtande n:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens åttonde hufvudtitel, innefattande anslagen till ecklesiastikdepartementet:
sid. 68, rad. 8 uppifrån *står*: 4,000 kronor; *läs*: 3,000 kronor;
» 120, » 8 » » Junosuando » Jukkasjärvi

Rättelse.

I statsutskottets utlåtande n:o 10 sid. 6 rad. 19 och 20 uppförån *står*: å riksstatens nionde hufvudtitel; *läs*: i riksstaten.

Rättelse.

I statsutskottets utlåtande n:o 24, i anledning af Kongl Maj:ts proposition angående anslag till jordbruksdepartementet m. m., sid. 3 rad. 9, 10 och 11 nedifrån samt sid. 15 rad. 10, 11 och 12 nedifrån

står:

1 kanslisekreterare.....	2,800	1,200	4,000	} Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kanslisekreterare.....	2,800	1,200	4,000	
1 registrator.....	2,800	1,200	4,000	

läs:

1 kanslisekreterare.....	2,500	1,500	4,000	} Lönen kan höjas efter 5 år med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 kanslisekreterare.....	2,500	1,500	4,000	
1 registrator.....	2,500	1,500	4,000	

Rättelse.

I statsutskottets memorial n:o 31, sid. 9, rad. 10 nedifrån

står: afgifna aflöningsförmåner,

läs: angifna aflöningsförmåner,
